

ΣΧΟΛΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ-ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ - ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Εργαστήριο Τεκμηρίωσης Σύγχρονης Ιστορίας

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Αναπληρωτής Καθηγητής Γρηγόριος Ψαλλίδας
Ι. Θεοτόκη 72, Κέρκυρα, τηλ. 26610 87312, e-mail: etsi.ionio@gmail.com

Πεπραγμένα ετών
2012-2014

Κέρκυρα
Φεβρουάριος 2014

Περιεχόμενα

Ψηφιοποίηση και Αξιοποίηση Συλλογής Σπυριδωνάκη	3
Σεμινάρια Τεκμηρίωσης Προφορικής Μαρτυρίας.....	5
α) Όψεις της Σύγχρονης Ελλάδας	5
β) Μαρτυρίες Ελλήνων Επιζώντων του Στρατοπέδου Mauthausen	6
Ανοικτά Σεμινάρια.....	7
Ιστορία του Κινηματογράφου.....	7
Ολοκληρωτισμός στην Ευρώπη κατά τον 20 ^ο αιώνα	8
Ομάδα Κινηματογράφου.....	10

Ψηφιοποίηση και Αξιοποίηση Συλλογής Σπυριδωνάκη

Πρόκειται για μία εκτεταμένη συλλογή άρθρων, προερχομένων κυρίως από τον βορειοαμερικανικό Τύπο, τα οποία αφορούν στην πολιτική κατάσταση της Ελλάδας από το 1955 έως το 1989. Η πλειονότητα των άρθρων προέρχεται από τις ΗΠΑ και τον Καναδά, συνεπώς η κυρίαρχη γλώσσα είναι η Αγγλική, όμως υπάρχει ικανός αριθμός άρθρων στη Γαλλική γλώσσα, από γαλλόφωνες канаδικές εφημερίδες και περιοδικές εκδόσεις. Η αξία της συλλογής συνίσταται στο ότι, μέσω της μελέτης των άρθρων, είναι δυνατή η μελέτη της πρόσληψης στο εξωτερικό συγκεκριμένων πολιτικών εξελίξεων στην Ελλάδα, όπως η κυβερνητική περίοδος του Κ. Καραμανλή, η πολιτική κρίση της περιόδου 1963-1967, η Επταετία (1969-1974), η Μεταπολίτευση και η περίοδος της διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ κατά τη δεκαετία του 1980.

Στο πλαίσιο των εργασιών του Εργαστηρίου, προπτυχιακοί φοιτητές, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του Διευθυντή του Εργαστηρίου και μεταπτυχιακών φοιτητών που συνεργάζονται με το Εργαστήριο, ταξινομούν, αρχειοθετούν, ψηφιοποιούν και περιγράφουν το υλικό. Μέχρι στιγμής τα τρία πρώτα στάδια (ταξινόμηση, αρχειοθέτηση και ψηφιοποίηση) έχουν ολοκληρωθεί, είτε στο πλαίσιο των εργασιών του εργαστηρίου κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, είτε στο πλαίσιο του προγράμματος πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας, στο πλαίσιο του οποίου απασχολήθηκαν δύο φοιτητές το 2012 και τρεις φοιτητές το 2013. Το τέταρτο στάδιο (περιγραφή), συνίσταται στη σύνταξη επιτομών των άρθρων, και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους.

Αναλυτικά, έχουν πραγματοποιηθεί οι εξής εργασίες:

2012-2013	Ταξινόμηση των άρθρων κατά χρονική σειρά και κατά σειρά προέλευσης, ανάλογα με το έντυπο από το οποίο προέρχονται. Ψηφιοποίηση και καταλογογράφηση μέρους της συλλογής.
2013-2014 (έως Φεβ. 2014)	Ψηφιοποίηση και καταλογογράφηση του υπολοίπου μέρους της συλλογής. Σύνταξη επιτομών του μεγαλύτερου μέρους της συλλογής.

Ο σχεδιασμός για τη συνέχεια περιλαμβάνει τον υπομνηματισμό των άρθρων, καθώς και την τεκμηρίωση αυτών, με διασταύρωση των πληροφοριών που περιέχουν και τη σύγκρισή τους με αντίστοιχες πηγές. Επιπλέον, έχει σχεδιαστεί η ηλεκτρονική τους κωδικοποίηση (υπερκείμενο), προκειμένου να δημιουργηθεί μία δυναμική βάση δεδομένων, με αυξημένες δυνατότητες αναζήτησης και ομαδοποίησης, με τελικό σκοπό την ανάρτησή της στο Διαδίκτυο, ώστε να καταστεί προσβάσιμη από τους ερευνητές της Σύγχρονης Ιστορίας της Ελλάδας. Στην ίδια κατεύθυνση εξετάζεται και η προοπτική μετάφρασης των άρθρων στην Ελληνική, προκειμένου να διευκολυνθούν οι ελληνόφωνοι ερευνητές, ή και οι φοιτητές.

Σεμινάρια Τεκμηρίωσης Προφορικής Μαρτυρίας

Στο πλαίσιο των εργασιών του Εργαστηρίου, και σε συνδυασμό με το προπτυχιακό μάθημα *Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία* και το μεταπτυχιακό μάθημα (ΠΜΣ «Μεθοδολογία Κριτικής και Έκδοσης των Ιστορικών Πηγών») *Μέθοδοι και Εργαλεία Έρευνας* λειτουργεί εργαστήριο τεκμηρίωσης προφορικής μαρτυρίας, το οποίο είναι διαρθρωμένο σε δύο σκέλη: α) Όψεις της Σύγχρονης Ελλάδας και β) Μαρτυρίες Ελλήνων Επιζώντων του Στρατοπέδου Mauthausen.

α) Όψεις της Σύγχρονης Ελλάδας

Προπτυχιακοί φοιτητές, οι οποίοι παρακολουθούν το μάθημα *Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία*, αναλαμβάνουν, υπό την επίβλεψη και τις οδηγίες του Διευθυντή του Εργαστηρίου καθηγητή Γρηγόρη Ψαλλίδα, να πραγματοποιήσουν συνεντεύξεις με ανθρώπους της περιοχής καταγωγής τους, σχετικά με συγκεκριμένα θέματα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, π.χ. τον Εμφύλιο Πόλεμο, την Επταετία (1967-1974), το κύμα μετανάστευσης από την Αλβανία κατά τη δεκαετία του 1990, κ.ά.

Με τον τρόπο αυτόν επιτυγχάνονται οι εξής στόχοι:

1. Εκπαιδεύονται οι φοιτητές στις τεχνικές της συνέντευξης, από την κατάρτιση ερωτηματολογίων, έως την αντιμετώπιση της συστολής, ή υπεκφυγών του πληροφορητή.
2. Οι φοιτητές καταρτίζονται στη μεθοδολογία τεκμηρίωσης της προφορικής μαρτυρίας ως πηγής της ιστορίας, μέσω της διασταύρωσης των μαρτυριών με τη γνωστή τους βιβλιογραφία.
3. Δημιουργείται σταδιακά ένα corpus προφορικών μαρτυριών σχετικών με τον τρόπο με τον οποίο βίωσαν οι Έλληνες διάφορα ιστορικά γεγονότα και εξελίξεις.

β) Μαρτυρίες Ελλήνων Επιζώντων του Στρατοπέδου Mauthausen

Κατά την περίοδο 2002-2003, στο πλαίσιο του διεθνούς Έργου Mauthausen Survivors Research Project (*MSDP*) του Πανεπιστημίου της Βιέννης και του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Εσωτερικών της Αυστρίας, πραγματοποιήθηκε από τον καθηγητή Γρηγόρη Ψαλλίδα η καταγραφή των προφορικών μαρτυριών των ελλήνων επιζώντων του στρατοπέδου συγκέντρωσης/εργασίας Mauthausen, οι οποίοι κρατήθηκαν εκεί κατά την περίοδο 1943-1945. Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 20 συνεντεύξεις, οι οποίες κατεγράφησαν σε μαγνητικά μέσα (κασέτες βίντεο και ήχου).

Στη συνέχεια, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του πρώτου κύκλου (2003-2005) του ΠΜΣ «Μεθοδολογία Κριτικής και Έκδοσης των Ιστορικών Πηγών» πραγματοποίησαν την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων αυτών, στο πλαίσιο του μαθήματος «Μέθοδοι και Εργαλεία Έρευνας». Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές του ογδόου κύκλου του ΠΜΣ, στο πλαίσιο του ίδιου μαθήματος, προχώρησαν στην επιμέλεια των απομαγνητοφωνήσεων, διορθώνοντας τα κείμενα (διασταυρώνοντάς τα με τα ηχητικά αρχεία, τα οποία είχαν μετατραπεί σε ηλεκτρονική μορφή), και διαμορφώνοντας τον προφορικό λόγο σε γραπτό.

Αυτήν την περίοδο, τα κείμενα υπόκεινται σε επεξεργασία (υπομνηματισμός, κατάρτιση ευρετηρίων, γλωσσαρίου) και συγγράφεται μία εισαγωγή-ανάλυση του υλικού από τον Γρηγόριο Ψαλλίδα, με σκοπό την εντός του τρέχοντος έτους έκδοση ενός ολοκληρωμένου έργου, η οποία έχει ήδη εγκριθεί από τα αρμόδια όργανα του Τμήματος (Συνέλευση) και του Ιονίου Πανεπιστημίου (Σύγκλητος). Η έκδοση θα καλύψει ένα κενό στο πεδίο της Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, το οποίο έχει τύχει μερικής πραγμάτευσης (*Προφορικές μαρτυρίες Ελλήνων Εβραίων της Θεσσαλονίκης* (επιμέλεια-επίμετρο Φραγκίσκη Αμπατζοπούλου), Παρατηρητής και Ίδρυμα Ετς Αχαΐμ, Θεσσαλονίκη 1998), αφού η έρευνα προχωρά πέρα από τις μαρτυρίες των Ελλήνων Εβραίων που εγκλείστηκαν στα ναζιστικά στρατόπεδα, περιλαμβάνοντας και συγκριτική ανάλυση με αντίστοιχες μαρτυρίες μη Εβραίων Ελλήνων που είχαν την ίδια εμπειρία.

Ανοικτά Σεμινάρια

Στο πλαίσιο του Εργαστηρίου Τεκμηρίωσης Σύγχρονης Ιστορίας, κατά το Ακαδημαϊκό Έτος 2013-2014 πραγματοποιούνται δύο ανοικτά σεμινάρια, τα οποία απευθύνονται σε όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Ιονίου Πανεπιστημίου, αλλά και όλους τους ενδιαφερόμενους εκτός αυτού. Το πρώτο αφορά στην ιστορία του Κινηματογράφου και το δεύτερο στα ολοκληρωτικά καθεστάτα στην Ευρώπη του 20^{ου} αιώνα. Τα σεμινάρια παρακολουθούν, εκτός από φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας, φοιτητές και άλλων τμημάτων του Ιονίου Πανεπιστημίου, αλλά και μέλη της τοπικής κοινωνίας εκτός αυτού.

Ιστορία του Κινηματογράφου

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των συμμετεχόντων με το καλλιτεχνικό είδος του κινηματογράφου, προκειμένου να καταστεί ευχερέστερη η αξιοποίηση των κινηματογραφικών ταινιών ως ειδικών πηγών της Ιστορίας, τουλάχιστον από τους ιστορικούς επιστήμονες. Οι παρουσιάσεις των συναντήσεων πραγματοποιούνται από την υποψήφια διδάκτορα του Τμήματος Ιστορίας, Ελένη Ρίκου, υπό την επίβλεψη του Διευθυντή του Εργαστηρίου.

Εξετάζονται:

- Η ιστορία του Κινηματογράφου
- Οι τάσεις και οι σχολές
- Οι βασικές κινηματογραφικές τεχνικές

Η διάρθρωση των δίωρων συναντήσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται κάθε δεύτερη Παρασκευή, έχει ως εξής:

1 ^η ώρα	Διάλεξη – παρουσίαση επιμέρους θεματικών ενοτήτων.
2 ^η ώρα	Προβολή κινηματογραφικών δειγμάτων, σχετικών με την παρουσιαζόμενη θεματική ενότητα.

Επιπλέον, σε κάθε συνάντηση διανέμεται σχετικό υποστηρικτικό υλικό.

Το πρόγραμμα των συναντήσεων έχει ως εξής:

- 1^η Συνάντηση (8/11/2013)** Τα οπτικά παιχνίδια – Οι πρώτες ανακαλύψεις
Ο πρώτος Κινηματογράφος
- 2^η Συνάντηση (22/11/2013)** Κινηματογραφικά είδη - Κωμωδία: αμερικανικό μπουρλέσκ
- 3^η Συνάντηση (6/12/2013)** Γερμανικός εξπρεσιονισμός
Ιταλικός νεορεαλισμός
- 4^η Συνάντηση (10/1/2014)** Ιμπρεσιονισμός – Σουρεαλισμός
Ποιητικός ρεαλισμός
- 5^η Συνάντηση (21/2/2014)** Σοβιετικός Κινηματογράφος: Σοβιετικό μοντάζ,
Σοσιαλιστικός ρεαλισμός, η προπαγάνδα στον
κινηματογράφο
- 6^η Συνάντηση (7/3/2014)** Αμερικανικός Κινηματογράφος: Φιλμ Νουάρ
- 7^η Συνάντηση (21/3/2014)** Γαλλική Νουβέλ Βαγκ – Αγγλικό Free Cinema
- 8^η Συνάντηση (4/4/2014)** Ο Τρίτος Κινηματογράφος: Cinema Novo
- 9^η Συνάντηση (2/5/2014)** Ελληνικός Κινηματογράφος
- 10^η Συνάντηση (15/5/2014)** Νέος ελληνικός Κινηματογράφος

Ολοκληρωτισμός στην Ευρώπη κατά τον 20^ο αιώνα

Σκοπός του σεμιναρίου είναι η πλαisiώση των προπτυχιακών μαθημάτων της Νεότερης και Σύγχρονης Ευρωπαϊκής Ιστορίας, αλλά και η εξοικείωση ευρύτερου κοινού, μέσω της παρουσίασης του φαινομένου του ολοκληρωτισμού, από το ιστορικό υπόβαθρο της Νεωτερικότητας και των ιδεολογικών αναζητήσεων του 19^{ου} αιώνα, μέχρι τις ειδικές συνθήκες στις χώρες όπου επικράτησε κατά τον 20^ο αιώνα, με έμφαση στα χαρακτηριστικά του ιταλικού και του γερμανικού φασισμού και του σοβιετικού σταλινισμού, όπως αυτά αποτυπώθηκαν στο ιστορικό γίνεσθαι των συγκεκριμένων χωρών και επηρέασαν πλειάδα άλλων, από τον Μεσοπόλεμο, έως και την ψυχροπολεμική περίοδο. Οι παρουσιάσεις των συναντήσεων πραγματοποιούνται από τον μεταπτυχιακό φοιτητή του ΠΜΣ «Μεθοδολογία Κριτικής και Έκδοσης των Ιστορικών Πηγών», Ανδρέα Γραμμένο, υπό την επίβλεψη του Διευθυντή του Εργαστηρίου.

Η διάρθρωση των δίωρων συναντήσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται κάθε δεύτερη Παρασκευή, έχει ως εξής:

- 1^η ώρα Διάλεξη – παρουσίαση επιμέρους θεματικών ενοτήτων.
2^η ώρα Ανάλυση σχετικών πρωτογενών πηγών - συζήτηση.

Επιπλέον, σε κάθε συνάντηση διανέμεται σχετικό υποστηρικτικό υλικό.

Το πρόγραμμα των συναντήσεων έχει ως εξής:

- 1^η συνάντηση (15/11/13)** Έννοιες/Ορισμοί: Νεωτερικότητα, Έθνος, Εθνικισμός, Φιλελευθερισμός, Δημοκρατία, Σοσιαλισμός, Ολοκληρωτισμός.
- 2^η συνάντηση (29/11/13)** Από την κοινότητα στην κοινωνία και ξανά στην κοινότητα: Κείμενα για τον φιλελευθερισμό, τη δημοκρατία και τις ουτοπίες του 19^{ου} αιώνα.
- 3^η συνάντηση (13/12/13)** Η Ευρώπη του Μεγάλου Πολέμου και του Μεσοπολέμου: Προβλήματα, προκλήσεις και κρίσεις στην εποχή του τέλους των αυτοκρατοριών.
- 4^η συνάντηση (17/1/14)** Η ιταλική εκδοχή του φασισμού: Ο γητευτής ηγέτης και το αυτοκρατορικό απωθημένο.
- 5^η συνάντηση (28/2/14)** Η γερμανική εκδοχή του φασισμού (ναζισμός): φυλετισμός και «δαρβινική» θεώρηση της κοινωνίας.
- 6^η συνάντηση (14/3/14)** Οι μμητές του φασισμού στην Ευρώπη: Ισπανία, Ελλάδα, Ρουμανία, κεντρική Ευρώπη, κ.ά.
- 7^η συνάντηση (28/3/14)** Ο σταλινικός ολοκληρωτισμός: η επώδυνη γέννηση του «νέου ανθρώπου».
- 8^η συνάντηση (11/4/14)** Οι μεταφυτεύσεις του σταλινικού ολοκληρωτισμού στην ανατολική Ευρώπη και ο Ψυχρός Πόλεμος.
- 9^η συνάντηση (9/5/14)** Ολοκληρωτισμός και αθλητισμός: παραδείγματα.
- 10^η συνάντηση (23/5/14)** Επιστήμες και Τέχνη στο περιβάλλον του ολοκληρωτισμού.

Ομάδα Κινηματογράφου

Επί σειρά ετών, ήδη από τη δεκαετία του 1990, έχει «θεσμοθετηθεί» η προβολή κινηματογραφικών ταινιών και ντοκιμαντέρ με ιστορικό ενδιαφέρον. Τα τελευταία δύο χρόνια οι προβολές αυτές πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση εντός των ακαδημαϊκών ετών, με εξαίρεση τις εξεταστικές περιόδους και την αρχή του κάθε εξαμήνου. Οι προβολές, οι οποίες πραγματοποιούνται κάθε Παρασκευή, είναι ανοικτές, και παρακολουθούνται από φοιτητές του Ιονίου Πανεπιστημίου, αλλά και μέλη της τοπικής κοινωνίας.

Έπειτα από κάθε προβολή ακολουθεί συζήτηση, η οποία επικεντρώνεται στην αξιολόγηση της ταινίας από ιστορική σκοπιά, ενώ διανέμεται και σχετικό πληροφοριακό υλικό. Την οργάνωση των προβολών έχει αναλάβει η μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ΠΜΣ «Μεθοδολογία Κριτικής και Έκδοσης των Ιστορικών Πηγών», Χαρά Οικονομοπούλου, υπό την επίβλεψη του Διευθυντή του Εργαστηρίου.

Από το 2012 έως σήμερα έχουν προβληθεί οι εξής 25 ταινίες:

1	To be or Not to Be	17.01.2014
2	Au revoir les enfants	13.12.2013
3	Mefisto	06.12.2013
4	Το μπλόκο	29.11.2013
5	Everything is Illuminated	22.11.2013
6	In Darkness	15.11.2013
7	Το Γκέτο της Βαρσοβίας	08.11.2013
8	Animal Farm	01.11.2013
9	Το ξυπόλυτο τάγμα	31.05.2013
10	Ψυχή Βαθιά	24.05.2013
11	Ελένη	17.05.2013
12	Katyn	19.04.2013
13	The Leopard	12.04.2013
14	Νύφες	05.04.2013
15	Schindler's List	29.03.2013
16	NoveCento (B' Μέρος)	21.03.2013
17	NoveCento (A' Μέρος)	15.03.2013

18	Cabaret	15.02.2013
19	Germania anno zero	11.01.2013
20	La Vita è bella	07.12.2012
21	Amen	30.11.2012
22	Das Leben der Anderen	09.11.2012
23	The Pianist	11.05.2012
24	Die Blechtrommel	01.03.2012
25	Voyage of the Damned	01.02.2012